

Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Кафедра дошкільної і початкової освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

Навчально-наукового
інституту педагогіки і психології

Світлана КОНДРАТЮК

28 серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальність 013 Початкова освіта

освітня програма Початкова освіта

Мова навчання *українська*

Погоджено науково-методичною
комісією ННІПП

28 серпня 2024 р.

Голова _____

Юлія БОНДАРЕНКО, доктор
педагогічних наук, професор

Суми – 2024

Розробники:

Наталія Павлуценко канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри дошкільної і початкової освіти

Протокол № 1 від 28 серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

Наталія ПАВЛУЩЕНКО

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
1-й		1-й	
Семестр			
1-й		1-й	
Лекції			
20 год.		4 год.	
Практичні			
20 год.		4 год.	
Самостійна робота			
48 год.		80 год.	
Консультації:			
2 год.		2 год.	
Загальна кількість годин – 90		Вид контролю: залік	

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Розкрити студентам найважливіші закономірності й історію розвитку літератури для дітей, спираючись на твори української й зарубіжної дитячої літератури; звернути увагу на критерії вибору творів для дитячої аудиторії; підкреслити важливість творів на історичну тематику, тему національно-патріотичного спрямування та відродження України, взаємоповаги та взаєморозуміння, тему природи.

2. Передумови для вивчення дисципліни:

шкільні курси Української та зарубіжної літератури, Історії України.

3. Результати навчання за дисципліною

ПР-01	Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.
ПР-02	Управляти складною професійною діяльністю та проектами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.
ПР-03	Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.
ПР-04	Спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та письмовій формах, застосовувати в освітньому процесі прийоми збагачення усного й писемного мовлення молодших школярів.
ПР-06	Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.
ПР-07	Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів,

	забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.
ПР-16	Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.
ПР-04	Спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та письмовій формах, застосовувати в освітньому процесі прийоми збагачення усного й писемного мовлення молодших школярів.
ПР-17	Організовувати та здійснювати виховну діяльність в позакласній роботі з урахуванням культурних надбань регіону й інтересів і потреб особистості.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	Студент вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки; рецензує відповіді інших студентів; творчо виконує самостійну роботу; активно знаходить додаткову інформацію і використовує її для поставлених завдань; вільно користується новітніми інформаційними технологіями.
82-89	Студент вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань; застосовує знання на практиці; творчо виконує практичні завдання і самостійну роботу; має стійкі навички виконання завдань; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдань й оцінити результати власної практичної діяльності; вільно володіє новими інформаційними технологіями.
74-81	Студент вільно володіє навчальним матеріалом, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає певні огріхи у формулюванні висновків; активно виконує самостійну роботу; володіє новими інформаційними технологіями.
64-73	Студент за зразком самостійно виконує практичні завдання; має нестійкі елементарні навички виконання завдань.

60-63	Студент володіє навчальним матеріалом фрагментарно, поверхово; на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу; має нестійкі навички виконання завдань; знає основні поняття навчального матеріалу.
35-59	Студент фрагментарно володіє навчальним матеріалом.
1-34	Студент не володіє навчальним матеріалом, виконує лише елементи завдань.

Розподіл балів для заліку

Поточний контроль							Разом	Сума
РОЗДІЛ 1			РОЗДІЛ 2					
Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3	Т 2.4		
Поточний контроль							80	100
8	8	8	16	16	16	8		
Контроль самостійної роботи							20	
2	3	3	3	3	3	3		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути: усні та письмові відповіді, зв'язні розповіді студентів з теоретичних питань, практичних завдань, продемонстровані на практичних заняттях і самостійно виконані роботи; поточне тестування; реферати; доповіді; презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА»

Тема 1.1. Наука про дитячу літературу. Періодизація становлення і розвитку дитячої літератури. Дитяча література як навчальна дисципліна. Значення дитячої книги в житті маленького читача. Лубочна література часів XVII – XIX століття.

Тема 1.2. Історія розвитку та становлення дитячої літератури. Характеристика періодів становлення давньої української літератури. Зародження і формування української дитячої літератури (XI ст.). Специфічні особливості літератури XVI-XVII століть. Література XVIII століття. Морально-етичні ідеали Біблії. Історія Русі в «Повісті минулих літ» та Галицько-Волинському літописі. Поетичні твори Лазаря Барановича для дітей.

Тема 1.3. Українська усна народна творчість для дітей. Поняття про усне народне мистецтво. Теорія походження малих жанрів в дитячій літературі. Специфіка малих жанрів в усній народнопоетичній творчості. Прислів'я, приказки та притчі як зразки фольклорної прози. Фольклор як важливе джерело дитячої літератури. Українські легенди, перекази, міфи, небилиці. Особливості дитячого фольклору XX століття.

РОЗДІЛ 2. УКРАЇНЬСЬКА ТА ЗАРУБІЖНА ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА

Тема 2.1. Українська дитяча література XIX століття. Творчій доробок Леоніда Глібова в українську дитячу літературу. Зв'язок творчості Михайла Коцюбинського для дітей з його педагогічним досвідом. Значення творчості Івана Франка для розвитку української дитячої літератури. Іван Франко і українська народна творчість. Робота Л. Глібова у галицьких журналах «Дзвінок» і «Зоря». Природа і людина у творчості

М. Коцюбинського. Політична, журналістська та публіцистична діяльність Івана Франка.

Тема 2.2. Дитяча література XIX – початку XX століть. Творча діяльність Олени Пчілки для дітей. Письменницька діяльність та педагогічна спадщина Степана Васильченка. Селянська тема у творчості Степана Васильченка. Творчий доробок для дітей Марійки Підгірянки. Національні і соціальні мотиви у творчості Олени Пчілки. Твори Степана Васильченка про життя бідняцьких дітей. Фольклорні мотиви у творчості Марійки Підгірянки.

Тема 2.3. Українська дитяча література XX століття. Творчі доробки для дітей Павла Тичини. Поетична творчість Максима Рильського в дитячому читанні. Жанрове багатство творів для дітей Наталі Забіли. Творчість Оксани Іваненко для дітей. «Сонячні кларнети» – неперевершене поєднання музики і слова у творчості Павла Тичини. Різноманітність тем і жанрів у творчості для дітей Наталі Забіли. Збірка «Лісові казки» Оксани Іваненко.

Тема 2.4. Творчість зарубіжних авторів для дитячого читання. Зарубіжна дитяча література XVII – XIX століть. Класика французької літератури в дитячому читанні. Німецька література для дітей. Дитяча література Великої Британії. Жанрово-тематичне багатство зарубіжної дитячої літератури. Особливості казок Г. Х.Андерсена. Лінгвістика у творчому житті братів Грімм.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	У тому числі				Усього	У тому числі			
		Лекції	Практ.	Конс.	Самост. робота		Лекції	Практ.	Конс.	Самост.
РОЗДІЛ 1. ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА»										
Тема 1.1. Наука про дитячу літературу.	10	2	2		6	11				11
Тема 1.2. Історія розвитку та становлення дитячої літератури.	11	2	2		7	11				11
Тема 1.3. Українська усна народна творчість для дітей.	11	2	2		7	15	2	2		11
РОЗДІЛ 2. УКРАЇНСЬКА ТА ЗАРУБІЖНА ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА										
Тема 2.1. Українська дитяча література ХІХ століття.	13	2	4		7	16	2	2		12
Тема 2.2. Дитяча література ХІХ – початку ХХ століть.	15	4	4		7	12				12
Тема 2.3. Українська дитяча література ХХ століття.	15	4	4		7	12				12
Тема 2.4. Творчість зарубіжних авторів для дитячого читання.	15	4	2	2	7	13			2	11
Усього годин	90	20	20	2	48	90	4	4	2	80

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Наука про дитячу літературу.	2	
2	Історія розвитку та становлення дитячої літератури.	2	
3	Українська усна народна творчість для дітей.	2	2
4	Українська дитяча література ХІХ століття.	4	
5	Дитяча література ХІХ – початку ХХ століть.	4	2
6	Українська дитяча література ХХ століття.	4	
7	Творчість зарубіжних авторів для дитячого читання.	2	
Разом		20	4

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Богданець-Білоskalенко Н. Українська дитяча література. Навч. посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2009.
2. Зарубіжна література для дітей: хрестоматія / упоряд.: А. І. Мовчун та ін. К.: Арій, 2011.
3. Качак Т. Дитяча література та методика навчання літературного читання. Методичні рекомендації. Івано-Франківськ, 2020.
4. Качак Т. Українська література для дітей та юнацтва: підручник. К. : Академія, 2016.
5. Кизилова В. В. Українська література для дітей та юнацтва: новітній дискурс: навч-метод. посібник для студ. вищих навч. закл. Старобільськ : Вид-во ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2015.
6. Рідне слово. Хрестоматія: у 2-х т. / упоряд. А.Мовчун, З.Варавкіна К. : Арій, 2007.
7. Савченко О.Я. Методика читання у початкових класах. Київ : Освіта, 2007.
8. Ткачук Г. П. Методика позакласного читання у початкових класах: Навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О. В., 2010.

9. Українська дитяча література : Хрестоматія / Вступна ст. та упор. Л. П. Козачок. 2-ге вид. стер. К. : Вища школа, 2006.

10. Українська література для дітей. : хрестоматія/ упор. А.І.Мовчун (та ін.). К. :Арій, 2011.

Додаткові:

1. Богданець-Білокаленко Н. І. У барвистому віночку. Хрестоматія. Навч. посібник для роботи з дітьми у дошкільн.навч.закладах. К.: Видавничий Дім «Слово», 2012.

2. Давидюк Л. В., Задорожня О. Ф. Зарубіжна література: навч. посіб.-хрестоматія. К. : Ленизд., 2003.

3. Дивосвіт Веселки К. : Веселка, 2005.

4. Дитяча література. Хрестоматія. Маловідомі твори українських письменників II половини XIX – першої половини XX століття. Навчальний посібник / Упорядник Н.І.Богданець-Білокаленко. К. : Видавничий Дім «Слово», 2006.

5. Калинова сопілка. Українська народна прозова творчість. / упоряд. О. Ю. Бріцина, Г. В. Довженко. - К. : Веселка, 1998.

6. Качак Т. Б., Круль Л. М. Зарубіжна дитяча література: підручник для студентів вищих навчальних., К. : Академвидав, 2014.

7. Кіліченко Л. Н. Українська дитяча література. Навч. Посібник. К.:Вища школа, 1988.

8. Кодлюк Я. Одинцова Г. Розповіді про письменників: посіб. для вчителя початкових класів. 3-те вид. Тернопіль : підручники-посібники, 2001. 120 с.

9. Світова література: хрестоматія / упоряд.: А. І. Мовчун та ін. К.: Арій, 2006.

10. Терпелюк С. І. Дитяча література: робоча навчальна програма та методичні рекомендації з курсу. Луцьк : Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки, 2012.

11. Українська дитяча література. Хрестоматія / Упоряд. Л.Козачок. К. : Вища школа, 2002.

12. Філатова О. С., Казанжи О. В.Українська література 20-30-х років XX століття: основні тенденції розвитку й естетична стратегія: навчальний посібник. Миколаїв: Іліон. 2016.

[Друковані документи та електронні ресурси Національної бібліотеки України для дітей: \(2003–2017 рр.\) : ретроспект. наук.-допом. бібліогр. покажч. / Нац. б-ка України для дітей ; уклад.: Н. О. Гагаман, В. М. Красножон. – Київ, 2018. – 128 с.](#)